

¹Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: ЕВОЛЮЦІЯ СУТІ ПОНЯТТЯ ТА МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ

Статтю присвячено дослідженню еволюції тлумачення сутності поняття «фінансова стійкість» протягом останніх 10 років, його взаємозв'язку з такими поняттями як «безперервність діяльності», «сталий розвиток». Зміст фінансової стійкості набирає сьогодні нового значення, адже українські підприємства повинні виявити фінансову стійкість під час війни, щоб бути здатними до сталого розвитку в цих надскладних умовах та забезпечити майбутню розбудову України. Висловлена гіпотеза, що поняття фінансової стійкості, яке пов'язане з концепцією збереження фінансового капіталу, як комплексної категорії, в сучасній економіці трансформується у складову поняття резильєнтності на мікрорівні та органічно вписується в концепцію мультикапітальності.

Проведене дослідження поглядів вітчизняних та закордонних вчених на систему показників фінансової звітності, фінансових коефіцієнтів, які використовуються при оцінюванні фінансової стійкості, поміж іншими платоспроможності, в процесі управління фінансовою стійкістю. Джерелом розрахунку всіх цих показників є фінансова звітність. Обґрунтовано, що при підтриманні ідей сталого розвитку для оцінювання резильєнтності слід буде використовувати взаємопов'язані показники, які характеризуватимуть стійкість всіх капіталів підприємства, відображених у його інтегрованій звітності.

Ключові слова: фінансова стійкість; безперервність діяльності; сталий розвиток; методи аналізу фінансової стійкості; резильєнтність.

Актуальність теми. Українська економіка ось вже скоро 10 років фактично перебуває в умовах війни. Наслідком повномасштабного вторгнення окупантів стало скорочення 2022 року реального ВВП України на 29,1%, що було визнано найбільшим за всю історію нашої країни [1; 2]. Таке скорочення спричинили окупація окремих територій, активні бойові дії, руйнування інфраструктури та виробничих потужностей, блокада чорноморських портів, заборона імпорту окремих сільськогосподарських продуктів з боку кількох прикордонних країн ЄС, розрив логістичних ланцюгів та складнощі з експортом, втрата кваліфікованих кадрів через мобілізацію й масштабну міграцію населення та інші.

За підсумками 2023 року МВФ зменшив свою оцінку падіння реального ВВП України відносно довоєнного періоду до 25% [3]. Сьогодні експерти вважають, що Україна буде тривалий час перебувати в стані війни. Керівництву підприємств доведеться постійно вирішувати питання, як вистояти в таких умовах та розвиватися не тільки в короткостроковій, а й в середньо- та довгостроковій перспективі. Основними поміж них будуть доступ до ринків збуту, трудових ресурсів та джерел фінансування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комплексність фінансової стійкості підприємства як економічної категорії постійно знаходиться в центрі уваги вітчизняних учених.

Проте переважна частина праць вітчизняних вчених стосується або розмежування фінансової стійкості та таких категорій, як фінансова стабільність, фінансовий стан, платоспроможність, фінансова рівновага, фінансова збалансованість, фінансова сталість, або застосування їх як рівнозначних.

В. В. Чепка на підставі аналізу робіт вітчизняних та зарубіжних вчених за 1997–2015 роки виокремила чотири основних підходи до визначення фінансової стійкості: стан підприємства або ресурсів; рівновага або здатність повертатись до неї; здатність підприємства, що розглядається як система; комплекс складників, та розмежувала поняття фінансової і економічної стійкості [4].

О. А. Вінницька, Л. А. Чвертко, Т. О. Корнієнко починають своє дослідження з тлумачення змісту слів стійкість, стабільність, сталість. Автори зробили висновок, що стійкість є категорією, що поєднує сталість та стабільність; сталість означає стан, що не змінюється, зберігає той самий склад, розмір та форму, незмінний, постійний; стабільність – забезпечує сталість, незмінність яких-небудь величин, характеристик, ступінь впливу чого-небудь [5]. Вони використовують поняття «фінансовий стан» для пояснення суті фінансової стійкості підприємства, розглядаючи останнє як економічну систему. Вчені вважають, що слід розрізняти статичну, динамічну й результативну стійкість [5, С. 26]. Узагальнюючи підходи попередніх дослідників, вчені систематизують їх у п'ять різновидів фінансової стійкості, чотири з яких пов'язуються з різними аспектами фінансового стану (загальний фінансовий стан, незалежність від залучених коштів, співвідношення ресурсів та джерел фінансування), а п'ятий – з позитивним результатом діяльності, який сприяє накопиченню нерозподіленого прибутку [5, С. 27].

В. В. Орлов [6] вважає причиною неоднозначного трактування фінансової стійкості вітчизняними науковцями неточний переклад відповідних англомовних термінів «фінансова стабільність» (financial stability) та «фінансова стійкість» у подвійному трактуванні (financial soundness, financial steady).

Л. В. Юрчишена, І. В. Каплунська визначають фінансову стійкість як комплексну інтегральну характеристику фінансового стану підприємства, його спроможність мобілізувати фінансові ресурси під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів в умовах мінливого ризику для здійснення підприємницької діяльності, здатність формувати позитивні фінансові результати та збільшувати сукупну вартість бізнесу [7]. Основні завдання управління фінансовою стійкістю підприємства автори бачать у збалансуванні активів і пасивів, доходів і витрат, грошових потоків.

С. Т. Пілецька, Т. Ю. Коритько, В. О. Храпач також аналізують фінансову стійкість як статичне (фінансовий стан) та динамічне явище (здатність системи повертатися в стан рівноваги під впливом збурювальних факторів зовнішнього середовища) [8]. Саме останнє тлумачення співпадає з визначенням стійкості закордонними вченими.

В. Шарапов задля забезпечення фінансової стійкості, безпеки підприємств, створення передумов подальшого сталого розвитку українських підприємств запропонував концепцію антикризового управління в умовах воєнного часу [9].

Ю. О. Костенко, О. Б. Короленко та М. М. Гузь звертають увагу на особливості управління фінансовою стійкістю в умовах воєнного стану, визначають основні складові політики такого управління – «формування резервів, активація інноваційної та інвестиційної політики, кооперація як спосіб фінансування, державна підтримка» [10].

Щодо зарубіжних вчених, то останнім часом вони надають перевагу вивченню фінансової стійкості в контексті сталого розвитку (англ. sustainable development). Концепція сталості розроблялася десятиліттями і переважна більшість досліджень в цьому напрямі розглядає фінансові показники як наслідок діяльності з корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), тобто як залежну змінну. Типовим прикладом є аналіз впливу сильних і слабких сторін КСВ на фінансові показники компаній, виконаний А. Грегорі, Р. Тарян, Дж. Віттакер [11].

Однак концепція потрійного результату або критерію (англ. Triple bottom line, TBL або 3BL) бере до уваги фінансові, соціальні та

екологічні аспекти. Ф. Гомес-Безарес, В. Пржиходзен і Дж. Пржиходзен [12] довели, що фірми, які враховують питання сталого розвитку в своїх бізнес-операціях, краще використовують свої ресурси ніж інші компанії, зокрема для покращання фінансових показників і створення вартості для акціонерів, тобто мають вищу фінансову стійкість.

С. Заболотний і М. Василевський [13] розглядають фінансову стійкість з точки зору двох вимірів – вартості бізнесу та безперервності діяльності.

Серед останніх досліджень можна виділити роботу В. Гляйснера, Т. Гюнтера, К. Вальксхойсля [14]. Вчені зазначають, що підходи до вимірювання фінансової стійкості важливі як для сталого розвитку, так і для управління ризиками. Базуючись на припущенні, що економічні агенти, орієнтовані на довгострокову перспективу, надають перевагу сталому розвитку, вони досліджували вплив високої фінансової стійкості на прибутковість акцій.

Слід зазначити, що багато і вітчизняних [15–25], і зарубіжних досліджень [11–14] фінансової стійкості охоплюють широкий спектр фінансових показників, які рекомендують для вимірювання фінансової стійкості.

Метою дослідження є розвідка економічної сутності фінансової стійкості, її зв'язку з іншими категоріями, зокрема такими, як безперервність діяльності та сталий розвиток, і на цій підставі обґрунтування необхідності переходу від оцінювання фінансової стійкості на підставі фінансової звітності до оцінювання резильєнтності на підставі інтегрованої звітності.

Викладення основного матеріалу. Не дивлячись на активне обговорення вітчизняними та зарубіжними вченими, протягом останніх 10 років не вдалося досягнути консенсусу щодо визначення фінансової стійкості. Кожен дослідник виділяє той чи інший аспект цього багатогранного поняття, пов'язуючи його з певним фінансовим станом підприємства чи його ресурсів [18], спроможністю до певних дій тощо [19; 20]. Крім того, як зазначалося, дискусії точаться щодо тлумачення фінансової «стійкості», «сталості», «стабільності», «рівноваги», «збалансованості» та їхніх англомовних відповідників [6].

Результат узагальнення більшості цих дискусій наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Основні напрями визначення фінансової стійкості*

1	2	3	4
Стан підприємства або ресурсів, які забезпечують платоспроможність	Рівновага або здатність повертатись до неї	Здатність підприємства поглинати зовнішні й внутрішні дестабілізуючі фактори	Сукупність взаємозумовлених та взаємопов'язаних показників, які забезпечують здатність до безперервності діяльності

*Складено автором за [4–10; 15–24]

Всі досліджені тлумачення базуються на статтях, розділах фінансових звітів або фінансових коефіцієнтах, які визначаються на підставі звіту про фінансовий стан, звіту про прибутки та збитки й інший сукупний дохід, а також звіту про рух грошових коштів, які взаємопов'язані між собою. Тому, на нашу думку, хибним є висновок, що «фінансовий стан», «фінансова рівновага» та «фінансова стійкість» є незалежними показниками [4, С. 652]. Навпаки, це тісно взаємопов'язані поняття, які характеризують різні аспекти фінансової стійкості. Окрім того, стійкість – це не просто здатність підприємства утримувати на відповідному рівні рівновагу, а насамперед забезпечення безперервності його діяльності, розвитку [21].

На наш погляд, важливим є визнання вітчизняними вченими [4; 5; 15; 20; 21], що, не дивлячись на інтегральність, фінансова стійкість є лише складовою економічної стійкості. Адже обмеження фінансовою стійкістю характерне для концепції збереження фінансового капіталу, на якому базувалася концептуальна основа фінансової звітності, зокрема, за МСФЗ, до 2018 року. Вимірником успішності діяльності підприємств та основним чинником, який створював вартість підприємства, був прибуток. Сьогодні ж сучасній звітності про сталий розвиток, де фінансова звітність є одним з компонентів, властива так звана мультикапітальність. Тому закономірним є перехід до більш широких категорій ніж фінансова стійкість та застосування ширшого кола вимірників.

Ще одним значимим аспектом трансформації поглядів на фінансову стійкість є перехід від необхідності управління нею в якомусь одному часовому періоді (короткостроковому або довгостроковому) до системного підходу, який поєднує стратегічне, тактичне та операційне управління (табл. 2).

Таблиця 2
Систематизація показників управління фінансовою стійкістю
підприємства в часі *

Категорії фінансової стійкості підприємства	Економічний зміст	Показники
Довгострокова (стратегічна)	Трансформування чинників стабілізації у фактори розвитку підприємства за рахунок зростання вартості підприємства	Рентабельність чистих активів і власного капіталу, економічне зростання підприємства, середньозважена вартість капіталу та його структура, вартість підприємства
Середньострокова (тактична)	Підтримка фінансової рівноваги в середньостроковому періоді за рахунок виявлення можливих причин її втрати і розроблення заходів з відновлення фінансової стійкості	Фінансова незалежність, маневреність коштів, ділова активність, рентабельність продажів, активів і чистих активів
Короткострокова (оперативна)	Забезпечення короткострокової фінансової рівноваги за рахунок здійснення платежів за зобов'язаннями з метою попередження банкрутства підприємства	Платоспроможність, ліквідність

*Складено автором за [4–10; 15–22]

Всі зазначені зміни, на нашу думку, пов'язані з впливом концепції сталого розвитку. Як справедливо вважає Т. І. Дем'яненко, «саме діючий механізм сталого розвитку дає змогу підприємствам не тільки легко адаптуватися до змін навколишнього середовища, але й постійно розвиватися» [22, С. 186].

Протягом досліджуваного періоду у працях вітчизняних та зарубіжних вчених все частіше обговорюється термін

«резильєнтність» в контексті підприємства [26], який експерти міжнародної аудиторської фірми «Ернст енд Янг» характеризують як здатність реагувати на суттєві збої, відновлювати роботу на прийнятному рівні обслуговування клієнтів і контрагентів [27].

Зауважимо, що лише в праці В. Є. Хаустова та О. І. Решетняк наголошується на відмінностях між «резильєнтністю» та «стійкістю», обґрунтоване тим, що стійкість пов'язана із «зусиллями передподієвого характеру для нівелювання майбутніх кризових наслідків, тоді як «резильєнтність» передбачає постподієвий характер і здатність економічної системи поглинати, пом'якшувати втрати та відновлювати свій стан завдяки внутрішнім адаптивним властивостям після впливу різноманітних шоків» [28, С. 37]. Інші дослідники не аналізують співвідношення цих понять.

Експерти міжнародної аудиторської фірми «Делойт» [29] вважають, що успіху можна досягти, лише опираючись на систему управління ризиками п'яти капіталів, і розрізняють відповідно п'ять складових резильєнтності підприємства (рис. 1).

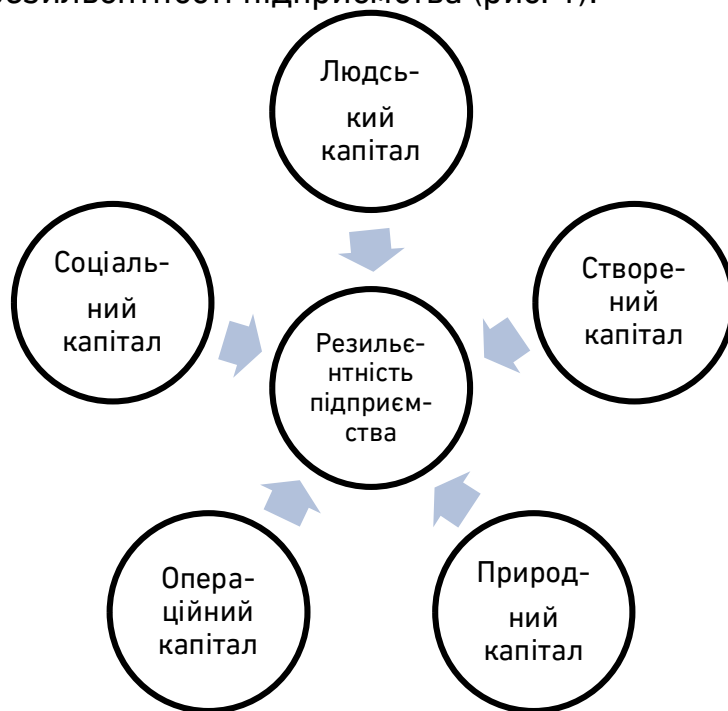

Рис. 1. Капітали, якими слід управляти для досягнення резильєнтності підприємства (за [29])

Модель, запропонована фахівцями фірми «Делойт» (рис. 1), поєднує всі види ресурсів відповідно до концепції сталого розвитку, фінансові та нефінансові. Фінансова резильєнтність – це здатність організації протистояти подіям, які впливають на структуру капіталу, ліквідність, доходи та активи. Вона є основою підтримки операційної, репутаційної та іншої резильєнтності. Невизначеність і мінливість

ризиків, до яких схильне підприємство, можуть безпосередньо вплинути на вартість підприємства з погляду заінтересованих сторін (стейкхолдерів). Передові практики управління фінансовою резильєнтністю як складової резильєнтності підприємства, включають управління структурою капіталу, ліквідністю та ризиками.

Структура капіталу має підтримувати реалізацію запланованих стратегічних змін, дозволяючи використовувати потенційні можливості, такі як інвестиції, і забезпечувати швидке та надійне реагування під час кризи. Система управління ризиком ліквідності повинна забезпечувати підтримку раннього виявлення та вимірювання ризику ліквідності. Система управління ризиками в цілому сприяє мінімізації джерел волатильності.

Вплив пандемії, бурхливої цифровізації, кліматичних змін, війни в Україні та інших глобальних чинників викликав швидкий розвиток досліджень щодо управління резильєнтністю і привернув увагу регуляторів. Зокрема, Велика Британія, яка визнала помилковість орієнтації на короткострокову стійкість підприємств, мала намір запровадити 2023 року звіт про резильєнтність, у зв'язку з чим вся «Велика четвірка» міжнародних аудиторських фірм розробила можливі варіанти такого звіту та проводила опитування щодо керівництва підприємств [28]. В звіті, поміж іншого, мала надаватися інформація про:

- загрози ліквідності, платоспроможності та безперервності бізнесу у відповідь на велику руйнівну подію (наприклад, пандемію війну тощо), яка порушує нормальні умови торгівлі;

- стійкість ланцюжка постачання та будь-яких інших сфер значної залежності бізнесу (наприклад, від конкретних ринків, продуктів або послуг);

- ризик цифрової безпеки (включаючи як зовнішні загрози кібербезпеці, так і ризик серйозних порушень даних, що виникають через внутрішні помилки);

- інвестиційні потреби компанії, щоб залишатися продуктивною та життєздатною;

- резильєнтність дивідендної політики компанії та більш широкого розподілу; і

- ризик зміни клімату.

Однак в грудні 2023 року від такого звіту відмовилися через високе адміністративне навантаження для компаній. Проте від ідей, пов'язаних з управлінням резильєнтністю, не відмовилися. Швидше всього вони знайдуть своє відображення у звітності про сталий розвиток, зокрема за європейськими стандартами звітування.

Одночасно виникає питання про оцінювання резильєнтності. Для цього спочатку розглянемо підходи до оцінювання рівня фінансової стійкості. Більшість дослідників не пропонує кардинальних змін у підходах до аналізу фінансової стійкості, використовуючи традиційні (табл. 3). За базу для порівняння взято статтю Гапак Н. М. та Капштан С. А., опубліковану 2014 року.

Таблиця 3

Узагальнення методів аналізу фінансової стійкості,
запропонованих вітчизняними науковцями

Методи аналізу	Гапак Н.М., Капштан С.А. [15]	Вівчар О.Й., Кос Т.Ю. [16]	Кравченко М. О., Леонтовська М. А. [17]	Ліснічук О.А., Нестерчук Т.А. [18]	Сак Т.В. Шепелюк Н.П. [19]	Сітак І.Л., Мурашко І.М. [20]	Кучеренко Т. Є., Аніщенко Г. Ю. [21]	Міщенко В.А. та ін. [22]
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Абсолютні показники								
власні оборотні кошти			+					+
як різниця поточних активів і поточних зобов'язань								
як різниця власного капіталу та непоточних активів	+							
Показники руху грошових коштів						+	+	
функціонуючий капітал	+			+	+			
загальна сума джерел формування запасів	+							
забезпеченість запасів джерелами фінансування	+	+						
Відносні показники (коефіцієнтний аналіз)								
майнового стану (потенціалу)								
ліквідності			+					
фінансової стійкості, зокрема:								
забезпеченість власними оборотними коштами	+				+			
маневреність	+	+			+			

продовження табл. 3

автономія (фінансова незалежність)	+	+		+	+			
леверидж	+	+		+	+			
коефіцієнт залучення довгострокових позик		+			+			
поточної заборгованості		+						
фінансова стійкість	+	+		+	+			
концентрація залученого капіталу	+	+			+			
покриття відсотків			+	+				
покриття запасів ділової активності		+		+				
рентабельності								
Коефіцієнти, визначені на підставі звіту про рух грошових коштів						+	+	
Маржинальний аналіз (поріг рентабельності, запас фінансової стійкості, операційний важіль)	+		+	+				
Фінансовий скоринг (бальний або ранжування)			+		+			
Балансовий аналіз								
Інтегральний (індексний)							+	+
Факторний аналіз					+			
Матричні моделі (важливості/результативності)	+							
Оцінка довгострокової фінансової стабільності за допомогою моделей оцінки ймовірності банкрутства	+	+	+	+	+			
Стратегічний аналіз фінансової стійкості (SWOT-аналіз, SPACE-аналіз, PEST-аналіз, SNW)	+	+	+	+	+			

*Складено автором

Такий підхід легко накладається на аналіз насамперед двох форм фінансової звітності – звіту про фінансовий стан (балансу) та звіту про сукупний дохід. Деякі дослідники пропонують використовувати звіт про рух грошових коштів або й обмежитися тільки ним [20; 21]. Такий підхід може доповнити, уточнити результати, отримані на підставі аналізу інших звітів, але не замінити його. Лише всі розглянуті показники і методи в комплексі дозволять оцінити рівень фінансової стійкості підприємства, краще зрозуміти сильні та слабкі сторони, а також визначити рівень досягнення цілей, визначених на довгострокову, середньострокову

та короткострокову перспективу.

Традиційну послідовність здійснення аналізу фінансової стійкості наведено на рис. 2.

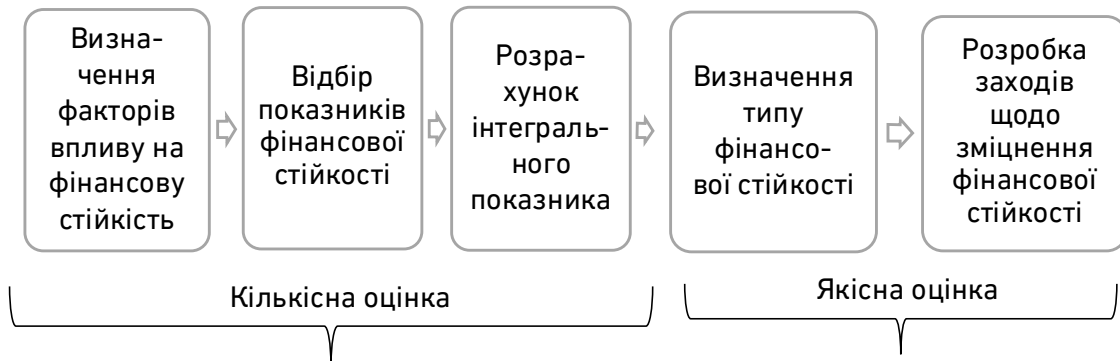

Рис. 2. Послідовність аналізу фінансової стійкості *

*Розроблено автором

Підприємство може вжити заходів, щоб покращити та трансформувати свою структуру та можливості, щоб забезпечити резильєнтність, зокрема фінансову (див. рис. 3):

- провести оцінку можливостей стійкості поточного стану щодо нормативних очікувань і провідних галузевих практик;
- розробити стратегію підприємства та структуру управління резильєнтністю;
- визначити та відобразити найважливіші бізнес-послуги;
- встановити і перевірити допуски на збурення для найважливіших бізнес-служб;
- посилити участь правління та вищого керівництва в діяльності з управління стійкістю.

Щодо системи оцінювання резильєнтності, то вона знаходиться у процесі становлення одночасно з розробкою та апробацією міжнародних стандартів сталого розвитку.

Управління і нагляд	Нагляд ради та комітетів			
	Політика та стандарти стійкості (включаючи схильність до ризику)			
Стратегія і планування	Планування безперервності бізнесу	Планування аварійного відновлення	Антикризове планування та комунікаційне планування	Планування стійкості до кібератак (включаючи дані)
	Планування на випадок непередбачених обставин контрагента	Планування капіталу на випадок непередбачених обставин	Планування фінансування на випадок непередбачених обставин	Планування відновлення та вирішення проблеми
Можливості	» Бізнес операції ————— . » Технології »			
	Антикризова реакція			
Структура послуг				
Аналіз впливу на бізнес (BIA)				
Відображення активів і відповідне визначення пріоритетів				
Відновлення даних і контроль				
Управління ідентифікацією та доступом				
Управління змінами				
» Посилене управління ризиками »				
Управління ризиками третіх сторін				
Управління кіберризиками				
Конфіденційність даних і відновлення				
Аналіз ризику концентрації (включаючи окремі точки відмови)				
Моніторинг та оцінювання	Інтегроване тестування (наприклад, BCP, DR, CM) для наскрізних критичних бізнес-сервісів			
	Навчання та обізнаність			
	Моніторинг і звітність (наприклад, KPI/KRI)			
	Процеси та засоби контролю (для постійного обслуговування планів стійкості, можливостей і процедур)			
	Управління санацією та постійне вдосконалення			
Інтегроване тестування (наприклад, BCP, DR, CM) для наскрізних критичних бізнес-сервісів				
Незалежні перевірка та підтвердження				

Рис. 3. Концептуальна основа управління резильєнтністю підприємства від компанії Ернст енд Янг [27, С. 14]

Висновки і перспективи подальших розвідок. Через умови, в яких знаходиться Україна, насамперед слід розглядати зв'язок фінансової стійкості з безперервністю діяльності та сталим розвитком. У зв'язку з визнанням у світі необхідності врахування концепції сталого розвитку та тенденції до обов'язкового звітування про сталий розвиток доречно переглянути підходи до фінансової стійкості як складової стійкості підприємства і перейти до фінансової резильєнтності як компонента резильєнтності на мікрорівні.

Трансформація методів оцінювання фінансової резильєнтності в системі резильєнтності підприємства відбуватиметься разом з впровадженням обов'язкової звітності про сталий розвиток.

1. Russia's Invasion of Ukraine and Cost-of-Living Crisis Dim Growth Prospects in Emerging Europe and Central Asia. URL: <http://surl.li/sjeww> (дата звернення: 20.11.2023).
2. Коментар Національного банку щодо зміни реального ВВП у 2022 році. URL: <http://surl.li/muidn> (дата звернення: 20.11.2023).
3. Данилишин Б. Економічні підсумки 2023 року та завдання на 2024 рік. *Економічна правда*. 1 січня 2024 року. URL: <http://surl.li/sjewp>. (дата звернення: 20.11.2023).
4. Чепка В. В., Матяш О. К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. *Економіка і суспільство*. 2017. № 12. С. 649–654.
5. Вінницька О. А., Чвертко Л. А., Корнієнко Т. О. Теоретична сутність і значення фінансової стійкості підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 11/3. С. 25–29.
6. Орлов В. В. Фінансова стійкість та фінансова стабільність: теоретичне узгодження дефініцій. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету* : зб. наук. праць. Одеса : Одеський національний економічний університет, 2021. № 11-12(288–289). С. 42–48.
7. Юрчишена Л. В., Каплунська І. В. Концептуальний підхід до забезпечення фінансової стійкості підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 12. URL: <http://surl.li/nxhsc> (дата звернення: 20.11.2023).
8. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах посилення інтеграційних процесів в економіці. *Бізнесінформ*. 2020. № 12. С. 245–251.
9. Шарапов В. Формування концепції антикризового менеджменту в умовах воєнного часу. *Humanities Studies*. 2023. Вип. 14 (91). С. 196–207.
10. Костенко Ю. О., Короленко О. Б., Гузь М. М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. № 43. URL: <http://surl.li/gdubs> (дата звернення: 23.11.2023).
11. Gregory A., Tharyan R., Whittaker J. Corporate social responsibility and firm value: disaggregating the effects on cash flow, risk and growth. *Business Ethics*. 2014. Vol. 124(4). Pp. 633–657.
12. Zabolotnyy S., Wasilewski M. The concept of financial sustainability measurement: a case of food companies from Northern Europe. *Sustainability*. 2019. Vol. 11(18). P. 51–39.
13. Gómez-Bezares F., Przychodzen W., Przychodzen J. Bridging the gap: how sustainable development can help companies create shareholder value and improve financial performance. *Business Ethics*. 2017. Vol. 26(1). P. 1–17.
14. Werner Gleißner, Thomas Günther, Christian Walkshäusl. Financial sustainability: measurement and empirical evidence. *Journal of Business Economics*. 2022.
15. Гапак Н. М., Капштан С. А. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Економіка*. 2014. Вип. 1 (42). С. 191–196.
16. Вівчар О. Й., Кос Т. Ю. Сучасні методи оцінювання

фінансової стійкості підприємства. *Молодий вчений*. 2023. № 4. С. 115–119. URL: <http://surl.li/sjfun> (дата звернення: 15.01.2024). **17.** Кравченко М. О., Леонтовська М. А. Підходи до оцінювання фінансової стійкості інноваційно-активних підприємств. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2022. № 24. С. 93–98. URL: <http://surl.li/sjfsz> (дата звернення: 20.11.2023). **18.** Лісничук О. А., Нестерчук Т. А. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 18. С. 454–462. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/63.pdf. (дата звернення: 15.01.2024). **19.** Сак Т. В., Шепелюк Н. П. Діагностика фінансової стійкості підприємства: Методологія та практика застосування. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2023. № 4 (26). С. 37–44. **20.** Сітак І. Л., Мурашко І. М. Діагностика фінансової стійкості підприємства на основі руху грошових потоків. *Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво*. 2019. № 2 (107). С. 121–126. **21.** Кучеренко Т. Є., Аніщенко Г. Ю. Обліково-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками підприємств. *Ефективна економіка*. 2022. № 2. URL: <http://surl.li/fhutf> (дата звернення: 16.01.2024). **22.** Mishchenko V. A., Shevchenko M. M., Sitak I. L., Oryekhova K. V., & Yavorsky S. V. Теоретичні основи забезпечення економічної стійкості підприємства. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2019. Vol. 3(30). P. 121–127. **23.** Сподіна А. О., Тарасенко І. О. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. *Інтернаука : Міжнародний науковий журнал*. 2022. № 12. С. 24–31. **24.** Косарева І. П., Удовика Є. М. Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 25. URL: <http://surl.li/sjdig> (дата звернення: 12.01.2024). **25.** Дем'яненко Т. І. Сталий розвиток вітчизняних підприємств в сучасних економічних умовах. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Сер. Економіка і управління*. 2020. № 2. С. 185–188. **26.** Лігоненко Л. О., Андрійчук В. А. Резильєнтність в економічному контексті: аналіз світових трендів та перспективи наукових досліджень. *Стратегія економічного розвитку України*. 2023. № 52. С. 16–37. **27.** Supervisory perspectives and regulatory approaches to enterprise resilience: Common themes and differing approaches. 2019. EYGM Limited. 20 p. **28.** Хаустова В. Є., Решетняк О. І. Резильєнтність економіки: сутність і виклики для України. *Бізнесінформ*. 2023. № 7. С. 37–44. URL: <http://surl.li/sjffb> (дата звернення: 12.01.2024). **29.** What does 'being resilient' really mean? URL: <http://surl.li/sjizb> (дата звернення: 20.01.2024). **30.** The Resilience Statement. URL: <http://surl.li/sjisv> (дата звернення: 20.01.2024).

REFERENCES:

1. Russias Invasion of Ukraine and Cost-of-Living Crisis Dim Growth Prospects in Emerging Europe and Central Asia. URL: <http://surl.li/sjeww> (data zvernennia: 20.11.2023). **2.** Komentar Natsionalnoho banku shchodo zminy realnoho VVP u 2022 rotsi. URL: <http://surl.li/muidn> (data zvernennia: 20.11.2023). **3.** Danylyshyn B. Ekonomichni pidsumky 2023 roku ta zavdannia na 2024 rik. *Ekonomichna pravda*. 1 sichnia 2024 roku. URL: <http://surl.li/sjewp>. (data zvernennia: 20.11.2023). **4.** Chepka V. V., Matiash O. K. Finansova stiikist pidpriemstva: sutnist ta faktory vplyvu. *Ekonomika i suspilstvo*. 2017. № 12. S. 649–654. **5.** Vinnytska O. A., Chvertko L. A., Korniienko T. O. Teoretychna sutnist i znachennia finansovoi stiikosti pidpriemstva. *Ekonomika. Finansy. Pravo*. 2020. № 11/3. S. 25–29. **6.** Orlov V. V. Finansova stiikist ta finansova stabilnist: teoretychne uzghodzhennia definitysii. *Naukovyi visnyk Odeskoho*

natsionalnoho ekonomichnoho universytetu : zb. nauk. prats. Odesa : Odeskyi natsionalnyi ekonomichnyi universytet, 2021. № 11–12(288–289). S. 42–48.

7. Yurchyshena L. V., Kaplunskaya I. V. Kontseptualnyi pidkhyd do zabezpechennia finansovoi stiiikosti pidpriemstva. *Efektivna ekonomika*. 2022. № 12. URL: <http://surl.li/nxhsc> (data zvernennia: 20.11.2023).

8. Piletska S. T., Korytko T. Yu., Khrapach V. O. Upravlinnia finansovoiu stiiikistiu pidpriemstva v konteksti zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky v umovakh posylennia intehratsiinykh protsesiv v ekonomitsi. *Biznesinform*. 2020. № 12. S. 245–251.

9. Sharapov V. Formuvannia kontseptsii antykryzovoho menedzhmentu v umovakh voiennoho chasu. *Humanities Studies*. 2023. Vyp. 14 (91). S. 196–207.

10. Kostenko Yu. O., Korolenko O. B., Huz M. M. Analiz finansovoi stiiikosti pidpriemstva v umovakh voiennoho stanu. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2022. Vyp. № 43. URL: <http://surl.li/gdubs> (data zvernennia: 23.11.2023).

11. Gregory A., Tharyan R., Whittaker J. Corporate social responsibility and firm value: disaggregating the effects on cash flow, risk and growth. *Business Ethics*. 2014. Vol. 124(4). Rr. 633–657.

12. Zabolotnyy S., Wasilewski M. The concept of financial sustainability measurement: a case of food companies from Northern Europe. *Sustainability*. 2019. Vol. 11(18). R. 51–39.

13. Gómez-Bezares F., Przychodzen W., Przychodzen J. Bridging the gap: how sustainable development can help companies create shareholder value and improve financial performance. *Business Ethics*. 2017. Vol. 26(1). P. 1–17.

14. Werner Gleißner, Thomas Günther, Christian Walkshäusl. Financial sustainability: measurement and empirical evidence. *Journal of Business Economics*. 2022.

15. Hapak N. M., Kapshtan S. A. Osoblyvosti vyznachennia finansovoi stiiikosti pidpriemstva. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Ser. Ekonomika*. 2014. Vyp. 1 (42). S. 191–196.

16. Vivchar O. Y., Kos T. Yu. Suchasni metody otsiniuvannia finansovoi stiiikosti pidpriemstva. *Molodyi vchenyi*. 2023. № 4. S. 115–119. URL: <http://surl.li/sjfun> (data zvernennia: 15.01.2024).

17. Kravchenko M. O., Leontovska M. A. Pidkhody do otsiniuvannia finansovoi stiiikosti innovatsiino-aktyvnykh pidpriemstv. *Ekonomichni visnyk NTUU «Kyivskiy politekhnichnyi instytut»*. 2022. № 24. S. 93–98. URL: <http://surl.li/sjfs> (data zvernennia: 20.11.2023).

18. Lisnichuk O. A., Nesterchuk T. A. Metodichni pidkhody do otsiniuvannia finansovoi stiiikosti pidpriemstva. *Ekonomika i suspilstvo*. 2018. Vyp. 18. S. 454–462. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/63.pdf. (data zvernennia: 15.01.2024).

19. Sak T. V., Shepeliuk N. P. Diahnostyka finansovoi stiiikosti pidpriemstva: Metodolohiia ta praktyka zastosuvannia. *Ekonomichni zhurnal Odeskoho politekhnichnoho universytetu*. 2023. № 4 (26). S. 37–44.

20. Sitak I. L., Murashko I. M. Diahnostyka finansovoi stiiikosti pidpriemstva na osnovi rukhu hroshovykh potokiv. *Derzhava ta rehiony. Ser. Ekonomika ta pidpriemnytstvo*. 2019. № 2 (107). S. 121–126.

21. Kucherenko T. Ye., Anishchenko H. Yu. Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia hroshovymy potokamy pidpriemstv. *Efektivna ekonomika*. 2022. № 2. URL: <http://surl.li/fhutf> (data zvernennia: 16.01.2024).

22. Mishchenko V. A., Shevchenko M. M., Sitak I. L., Oryekhova K. V., & Yavorsky S. V. Teoretychni osnovy zabezpechennia ekonomichnoi stiiikosti pidpriemstva. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2019. Vol. 3(30). P. 121–127.

23. Spodina A. O., Tarasenko I. O. Finansova stiiikost pidpriemstva: sutnist ta faktory vplyvu. *Internauka : Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal*. 2022. № 12. S. 24–31.

24. Kosarieva I. P., Udovyka Ye. M. Udoskonalennia systemy upravlinnia finansovoiu stiiikistiu pidpriemstv. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. 2018. Vyp. 25. URL:

<http://surl.li/sjdig> (data zvernennia: 12.01.2024). **25.** Demianenko T. I. Stalyi rozvytok vitchyznianskykh pidpriemstv v suchasnykh ekonomichnykh umovakh. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Ser. Ekonomika i upravlinnia*. 2020. № 2. S. 185–188. **26.** Lihonenko L. O., Andriichuk V. A. Rezyliantnist v ekonomichnomu konteksti: analiz svitovykh trendiv ta perspektyvy naukovykh doslidzhen. *Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy*. 2023. № 52. S. 16–37. **27.** Supervisory perspectives and regulatory approaches to enterprise resilience: Common themes and differing approaches. 2019. EYGM Limited. 20 r. **28.** Khaustova V. Ye., Reshetniak O. I. Rezyliantnist ekonomiky: sutnist i vyklyky dlia Ukrainy. *Biznesinform*. 2023. № 7. S. 37–44. URL: <http://surl.li/sjffb> (data zvernennia: 12.01.2024). **29.** What does 'being resilient really mean? URL: <http://surl.li/sjizb> (data zvernennia: 20.01.2024). **30.** The Resilience Statement. URL: <http://surl.li/sjjsv> (data zvernennia: 20.01.2024).

Zubilevych S. Y. ^[1, ORCID ID: 0000-0002-0522-9184],
Candidate in Economics (Ph.D.), Professor

¹*National University of Water and Environmental Engineering, Rivne*

ENTERPRISE FINANCIAL STABILITY: CONCEPT ESSENCE EVOLUTION AND ASSESSMENT METHODS

The article is devoted to the study of the evolution of the interpretation of the essence of the concept of "financial stability" during the last 10 years, its relationship with such concepts as "continuity of activity", "sustainable development". The content of financial stability is taking on a new meaning today, because Ukrainian enterprises must show financial stability during the war in order to be able to sustainably develop in these extremely difficult conditions and ensure the future development of Ukraine. The hypothesis is expressed that the concept of financial stability, which is related to the concepts of capital and capital maintenance as a complex category, in the modern economy is transformed into a component of the concept of resilience at the micro level and organically fits into the concept of multicapitalism.

The study is based on the model of 5 capitals, which the Deloitte company recommends to use for building a resilience management system, as well as the Conceptual basis of enterprise resilience management from the Ernst & Young company.

A study of the views of domestic and foreign scientists on the system of financial reporting indicators, financial coefficients, which are used in the assessment of financial stability, among others, solvency, in the process of financial stability management, was conducted. Now the source of calculation of all these indicators is modern financial reporting. It is

substantiated that when supporting the ideas of sustainable development, a number of interrelated indicators should be used to assess resilience, which will characterize the sustainability of all capital of the enterprise, reflected in its integrated reporting.

Keywords: financial stability; going concern; sustainable development; methods of financial stability analysis; resilience.

Отримано: 01 лютого 2024 року
Прорецензовано: 06 лютого 2024 року
Прийнято до друку: 29 березня 2024 року